

Tlačová správa

Z Divadelnej Nitry sa aj vďaka novému termínu stala prekvapujúca kultúrna udalosť

Nitra 14. júna 2024 – V stredu 12. júna sa zavŕšil 33. ročník Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra. Prilákal do divadiel v Nitre, Bratislave a Košiciach vyše dvetisícpäťsto divákov a ďalšie stovky návštevníkov sa zapojili do sprievodného programu.

Posun termínu konania zo skorej jesene na neskorú jar premenil Nitru od 7. do 12. júna na živé mesto s mimoriadnou ponukou umeleckých aktivít od literárneho prednesu a scénického čítania cez videomapping až po ľudovú, populárnu i klasickú hudbu. Nový prístup k zostave sprievodného programu, určeného pre najširšiu verejnosť všetkých vekových skupín, vychádza z princípu participácie a spolupráce s troma desiatkami kľúčových kultúrnych inštitúcií a nezávislých združení rôzneho zamerania pôsobiacich v Nitre aj v iných mestách.

„Zmenu termínu festivalu hodnotili mnohí jeho návštevníci aj partneri ako dobrý krok k ozvláštneniu atmosféry i programu. A vyšlo aj počasie, aspoň cez víkend. Zapojenie Košíc a Bratislavy sa ukázalo takisto ako prítažlivé pre publikum. Vďaka patrí divákovi, ktorí zaplnili hľadiská vo veľkom počte – návštevnosť mnohých predstavení bola takmer sto percent kapacity sály a diváci dostali tú najvyššiu kvalitu, na akú sú zvyknutí. Ukázalo sa, že aj závažné témy a náročné umelecké formy môžu vypredať sály. Verím, že aj účinkujúci boli spokojní. Chcela by som poďakovať všetkým, ktorí prispeli k úspešnej realizácii Divadelnej Nitry – donorom, partnerom z rôznych sfér, spoluorganizátorom a spolupracovníkom. Osobitné poďakovanie patrí vyše päťdesiatim dobrovoľníkom, ktorých neutíchajúci záujem o festival je tou skutočnou silou a nespútanou energiou tohto podujatia. A na tom, že sa o priebehu festivalu a jeho hodnotách vedelo široko-daleko, majú zásluhu zúčastnené médiá – elektronické, printové i sociálne. Bola to skutočne povznášajúca spolupráca. Asociácia Divadelná Nitra ako hlavný organizátor rovnomenného festivalu bude naďalej hľadať nové cesty, ako zaistiť dodržanie záväzku voči publiku prinášať inovatívne divadlo z celej Európy. Táto úloha je ešte naliehavejšia

vo vzťahu k mladej generácii, ktorá v Divadelnej Nitre vidí záruku kvality,“ hovorí riaditeľka festivalu Darina Kárová.

Ku klasickému formátu festivalu pribudol netradičný prológ pred jeho začiatkom, a tak počas ôsmich dní videli diváci v Nitre päť inscenácií, ďalšie štyri boli na programe v Košiciach a jedna v Bratislave.

Festivalovým prológom bolo zaradenie troch nových inscenácií všetkých troch umeleckých súborov Národného divadla Košice do programu v dňoch 5., 6. a 7. júna. Činohra sa predstavila Brechtovou komédiou **Pán Puntila a jeho sluha Matti** v réžii Martina Čičváka. Druhým predstavením bol autorský titul choreografa Ondreja Šotha a dramaturgičky Zuzany Mistríkovej **Každý deň odvahu**, ktorý je treťou časťou voľného cyklu Zvláštna radosť žiť. Košický operný súbor uviedol v prológu Divadelnej Nitry operu **Macbeth** skladateľa Giuseppeho Verdiho v hudobnom naštudovaní Petra Valentoviča a v réžii Antona Korenčiho a tým otvoril festival v Košiciach.

Výnimočné zapojenie Košíc do programu nitrianskej prehliadky bolo ocenením ambiciózných umeleckých projektov východoslovenskej scény a jej odvahy dávať priestor i umelcom, ktorí sa doma nemôžu naplno venovať svojmu poslaniu vinou ničivej ruskej vojny na Ukrajine.

Oficiálnym otvorením festivalu v Nitre bolo v sobotu 8. júna predstavenie pražského Divadla Na zábradlí **Verejní nepriatelia** s Miloslavom Königom a Václavom Vašákom v hlavných úlohách. Tí stvárnilí reálne postavy, osobnosti súčasnej francúzskej kultúry, spisovateľa Michela Houellebecqa a provokatívneho filozofa Bernarda-Henriho Lévyho. Inscenácia textu v úprave Jana Mikuláška a Dory ŠtĎdroňovej, na ktorú vlni upozornili i české Ceny divadelnej kritiky, pricestovala do Nitry z Poľska, kde sa predstavila na 28. ročníku festivalu Kontakt v Toruni.

Francúzsku predlohu, tentoraz v dramatinácii Martina Kubrana a režisérky Barbory Chovancovej, mala aj inscenácia bratislavského Divadla Ludus **História istého násillia** podľa románu Édouarda Louisa. Ide o vôbec prvé uvedenie tohto francúzskeho autora na slovenskej profesionálnej scéne, hoci v zahraničí sa jeho diela chopili tí najvyhľadávanejší divadelní režiséri. Tému znásilnenia a druhej viktimizácie stvárnil na javisku Tadeáš Bolo, Marián Chalány, Alexandra Palatínusová a Jakub Švec,

pohybovú zložku mal na starosti choreograf Daniel Raček. Do Nitry pricestovala inscenácia s čerstvou cenou Grand Prix z festivalu Nová dráma.

Tému česko-slovenských vzťahov tridsať rokov po rozdelení spoločného štátu sa odhodlali spracovať tvorcovia z dvoch divadiel zameraných na mladého diváka. Bratislavské bábkové divadlo a Divadlo Drak z Hradca Králové vytvorili koprodukčný projekt **Zapísaný spolok slovenských a českých bábkarov uvádza: Zbojník a Gašparko** podľa autorských textov Petra Galdíka a Tomáša Jarkovského. Réžie sa ujali Jakub Vašíček a príslušník už tretej generácie nitrianskych divadelníkov Šimon Spišák. Inscenácia reflektujúca dobré aj horšie vlastnosti, ktoré prisudzujeme obyvateľom krajín na oboch brehoch rieky Moravy, a to s posmeškami aj nadhľadom, získala vlani v Česku Cenu Divadelných novín 2023 v kategórii bábkové a výtvarné divadlo.

Divadelná Nitra uviedla v Bratislave na doskách Činohry Slovenského národného divadla poľskú hru varšavského divadla Nowy Teatr **Fóbia**, ktorá divákov prekvapila aj nadchla. Premiéru mala len v novembri 2023 a vytvorili ju multidisciplinárny poľský umelec Karol Radziszewski a švédsky vizuálny umelec a režisér Markus Öhrn. Nowy Teatr patrí medzi najprogressívnejšie divadlá v Európe, jeho zakladateľom a umeleckým riaditeľom je Krzysztof Warlikowski.

Divadelná Nitra bola v minulosti dejiskom uvedení dvoch zásadných inscenácií tohto poľského režiséra: Hamleta Williama Shakespeara a Očistených od britskej dramatičky Sarah Kane.

Maďarsko reprezentovala na festivale produkcia Domu pre súčasné umenie Trafó z Budapešti. Inscenácia **Spievajúca mládež**, označovaná ako zborové divadlo, od autorov a režisérov Judit Böröcz, Benceho Györgya Pálinkása a Mátého Szigetiho je pomenovaná podľa hliníkového súsošia v nadživotnej veľkosti, ktoré už vyše sedemdesiat rokov stojí pred Národným štadiónom a je symbolom ideológie maďarského komunistického režimu päťdesiatych rokov 20. storočia. Autori inscenácie upozornili na paralely medzi udalosťami starými sedemdesiat rokov a snahami súčasného maďarského politického vedenia uchvátiť kultúru a umenie na šírenie nacionalistických a politicky extrémnych myšlienok. Predstavenie sa odohralo v Košiciach v priestoroch Tabačky Kulturfabrik a uviedol ho historický exkurz Miklósa Forgácsa.

Záverom hlavného programu festivalu bol slovenský debut českej režisérky Daniely Špinar **Sme v pohode** od amerického dramatika a komika Paula Rudnicka. Inscenácia Činohry Slovenského národného divadla v štýle stand-up comedy na prvý pohľad provokuje a otvára kontroverzné témy, ale predovšetkým prináša výpoveď o jedinečnosti vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Herecky sa predstavili Zuzana Fialová, Ľuboš Kostelný, Gabriela Dzuríková a poslucháči VŠMU Lukáš Herc a Magdaléna Hroboňová. Divadelná Nitra dodržala tradíciu debát tvorcov s publikom po predstaveniach, a tak mali diváci možnosť stretnúť sa s osobnosťami slovenskej i zahraničnej scény, hercami, dramaturgmi i režisérmi, spoznať ich zámery a dozvedieť sa viac o často myšlienkovom či formálne náročnejších scénických dielach.

Tradične rozmanitý sprievodný program priniesol vyše tridsať podujatí v uliciach, v budovách zúčastnených organizácií a združení, ale aj v nitrianskej synagóge.

Zapojili sa doň kultúrne inštitúcie, ekologické a výskumné organizácie, vysoké školy i konzervatóriá a základné umelecké školy z Nitry aj iných miest, ale aj Ukrajinci, ktorí našli v Nitre útočisko pred vojnou vo svojej vlasti.

V predvečer otvorenia festivalu, 7. júna sa uskutočnila už tradičná KníhKupecká s umeleckým prednesom súčasných slovenských aj európskych autorov, autorským čítaním a koncertom skupiny Longital. Funkcionalistická architektúra v Nitre bola centrom pozornosti počas komentovanej vychádzky upozorňujúcej na kvality Vily K (Dom Kollmannovcov) na Kmeťkovej ulici, ktorá pokračovala videoprojekciou pôvodného výtvarného riešenia fasády Robotníckeho kultúrneho domu od Mihálya Biróa na neďalekej Ulici Fraňa Mojtu.

Sprievodný program pokračoval cez víkend detskou zónou TICadlovo, koncertom SKDK Bandu a Tančiarňou Svet v partnerských obchodných centrách, ale aj bazárom oblečenia na Kupeckej ulici či ukážkami dobových remesiel na Mlynskej ulici.

Pred bodom.K7, centrom festivalu, sa objavil objekt Black Box, ktorý umožnil vidiacim aspoň na chvíľu prežiť pocity nevidiaceho človeka.

V rámci Noci pre Ukrajinu a Dňa pre Ukrajinu sa 8. a 9. júna predstavil spevácky súbor Makiv Cvit (Kvet maku), zložený z občanov Ukrajiny, ktorí ušli pred vojnou a žijú v Nitre, ako aj ukrajinskí žiaci hudobného odboru a ukrajinské pedagogičky ZUŠ Jozefa Rosinského. Súčasťou sprievodného programu boli aj aktivity organizácie COMIN, kontaktného miesta pre cudzincov, zameranej na poskytovanie informačno-poradenských, asistenčných a právnych služieb.

Počas Dňa pre Ukrajinu sa v synagóge predstavili herci Divadla Andreja Bagara čítaním Denníka prežitia civilného obyvateľa mesta vo vojnových podmienkach Pavla Arieiho a Slovníka emócií v čase vojny Oleny Astasievovej. Oba texty formou denníkových záznamov dokumentujú udalosti prvých dní ruskej agresie na Ukrajine. Vizuálnu ilustráciu dodali textom projekcie dokumentárnych fotografií dramatika Pavla Arieiho a fotoreportéra Jána Husára. Podujatie otvoril posledný diel dokumentárneho filmu Tí, ktorí zostali.

Cez víkend bola nitrianska synagóga i dejiskom verejnej debaty Hovory MH s Michalom Havranom a Michalom Hvoreckým.

Sprievodný program obohatili aj akcie Krajského osvetového strediska, ktoré ponúklo do programu predstavenia pre deti z tvorby rôznych divadelných súborov, a Univerzitného tvorivého ateliéru UKF, ktorý pripravil špeciálne pre festival podujatie študentov reflektujúce podtitul festivalu.

Deň, keď sa predstavenia hlavného programu konali súčasne v Bratislave a v Košiciach, nazvali organizátori Nitra pre Nitru. Otvorilo ho pôvabné a vtipné predstavenie pre deti **Hlava v hlave** Starého divadla Karola Spišáka v Nitre na domovskej scéne v réžii hosťujúceho českého režiséra Mareka Zákosteleckého.

Program ďalej priniesol koncerty pedagógov a žiakov umeleckých škôl a ďalších partnerov festivalu. V priestoroch spriatelených organizácií a prevádzok sa návštevníci festivalu zapojili do kvízov, besied a workshopov, zúčastnili sa na divadelných predstaveniach pre deti. Piatkový večer patril pesničkárovi Dušanovi Havrilovi a jeho kapele.

V rámci festivalu sa uskutočnili aj pracovné podujatia medzinárodného projektu Common Ground Dialogues, ktorého je Asociácia Divadelná Nitra členom.

Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre a Nitrianska galéria ponúkli výstavy výtvarného umenia.

Posledným podujatím sprievodného programu festivalu bol koncert sláčikového kvarteta Spectrum Quartett v synagóge. Teleso tvoria členovia Orchestra Opery Slovenského národného divadla – violista Peter Dvorský, huslisti Ján Kružliak ml. a Miroslav Vilhan a violončelista Branislav Bielik. Ich program sa skladal výlučne zo slovenskej komornej hudby súčasných autorov – Ľuboša Bernátha, Jany Kmiťovej a Mariána Lejavu.

Divákov 33. Divadelnej Nitry sprevádzal vizuálny štýl grafického dizajnéra Tomáša Vicena. Jeho podkladom sa stal fotografický záber vesmírnej tmavej hmoty, ktorá zostáva jednou z najväčších záhad súčasnej fyziky.

Hlavným organizátorom Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra je Asociácia Divadelná Nitra.

Hlavnými spoluorganizátormi boli Nitriansky samosprávny kraj, mesto Nitra, Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre, Slovenské národné divadlo – Činohra, Bratislava, Národné divadlo Košice, Tabačka Kulturfabrik Košice. Novú **platformu partnerov** asociácie tvorí takmer 50 spoluorganizátorov a spriatelených prevádzok, nefinančný vklad prinieslo ďalších 20 partnerov.

Záštitu nad Medzinárodným festivalom Divadelná Nitra 2024 prevzali predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja Branislav Becík a primátor mesta Nitra Marek Hattas.

Projekty Asociácie Divadelná Nitra **finančne podporujú** Fond na podporu umenia, Nitriansky samosprávny kraj, mesto Nitra, program Európskej komisie Kreatívna Európa, Ministerstvo kultúry a národného dedičstva Poľskej republiky, Ministerstvo kultúry Českej republiky, České centrum Bratislava, Poľský inštitút v Bratislave, Inštitút Liszta – Maďarské kultúrne centrum Bratislava, hlavné mesto Bratislava, Nadácia SPP, Nadácia Slovenskej sporiteľne a Nadácia ZSE. **Hlavnými mediálnymi partnermi** boli RTVS, Rádio Devín, Rádio FM a Rádio Regina západ, Denník N, MY Nitrianske noviny a Film Europe.

Projekty Asociácie Divadelná Nitra podporili

Projekty ADN z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, hlavný partner projektov.

This project is co-financed by the Minister of Culture and National Heritage of the Republic of Poland from the Culture Promotion Fund.

Hlavní mediální partneri

Mediální partneri

Partneri

